

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

D'in caus'a serbatoarei catoliciloru numenulu prossimu alu diuariului nostru va apere numai dominee'a venitoria.
Redactiunea.

Projectulu de lege pentru organisarea municipieloru.

III.

(L. I.) Daca cine-va ar' analisá de amenuntulu acestu projectu de lege, s'ar' convinge ca nu se pote intrebuintia mai nece decatu si ca forte putienu ar' remane d'in elu ce nu s'ar' poté sterge; inse noi ne vomu margini numai la trei puncte essentiali, ca-ci, dupa parerea noastra, aceste servescu de base si de principie conducatorie in totu projectulu, alu carui-a scopu principalu, precum arataramu, este centralisatiunea si totodata egemonia magiarismului aristocraticu preste poporu in genere, era, in specie, preste tote nationalitatele nemagiare.

Punctele nostre sunt: a) constituirea comitatelor seu a reprezentatiunii municipieloru, respective individualitatea loru morale (alegere activa si passiva); b) cine va fi capulu seu conducatoriulu municipieloru si ce drepturi va ave dinsulu? c) ce influentia va ave guvernulu centralu adeca ministeriulu in afacerile municipale preste totu?

Pre langa aceste trei puncte se invertescu tote cele-lalte dispusetiuni d'in regulamentu, si de ora-ce de la intocmirea acestoru-a depinde starea, buna seu rea, a municipieloru, — ca-ci precum fundamentulu este bunu seu reu, asié si edificiu claditu pre elu, va fi bunu seu reu: — luandu acum de-a-rondulu aceste puncte fundamentali si discutendu-le in meritulu loru, speramu ca vomu dá publiculu cetitoriu unu prospectu destulu de lamuritu despre intregulu edificiu municipale, projectatu de Dlu ministru.

Inse inainte de a incepe acasta discussiune meritoria, trebuie se atingemu ca projectulu de subcestiune, in primii sei 18 §-i, statoresce competintia, respective sfera de activitate in genere a jurisdictiuniloru. Intr'adeveru, acasta parte ar' contiené frumose drepturi si indreptari autonome, de cum-va nu aru fi nimicite prin dispusetiunile ulterioari ale regulamentulu, buna-minte ca-si candu amu dice, ca: ce da drept'a se iee stanga seu vice versa. Cu unu tonu lauduros si inaltu, projectulu cestiunatu promite municipieloru in paragrafi mentionati dreptu de consultare libera chiaru si in cestiuni de statu (dar' cele ce se trateza in dieta sunt eschise, — frumosu!); dreptu de petitiunare si de adresa la dieta (ore in ce afaceri?); dreptu de cercularea corespondintieloru la alte jurisdictiuni (vorba multa, seracia capului, daca nu pote ave nece unu folosu); dreptu de intermedierea administrarei de statu si a municipiului (e da, precum i va placé ministruului); dreptu de a crea statutu pentru afacerile interne ale municipiului (cam asié precum lu are oricare societate de actiunari); dreptu de a-si statori budgetulu anualu si de a sistemisa directorie noue (numai se aiba cu ce si d'n ce), etc., etc. Cu unu cuventu, autonom'ia municipale, pre langa una asemenea sfera ampla de activitate, dacu n'aru intreveni alte dispusetiuni contrarie, ar' poté se fia una institutiune salutaria pentru aperiarea tuturor drepturiloru si libertatiloru civili, dar' mai cu sema pentru promoverea binelui si intereseloru municipieloru si, prin ele, ale statului. Inse cu unimire trebuie se constatamu, ca acesti paragrafi nu sunt facuti pentru ca se intre in vietia asié, precum cere cuventulu „autonomia,“ ci numai pentru ametirea celoru nepriceputi si creduli cari, in simplicitatea loru, cugeta si acum, ca guvernulu este liberalu si ca nu tientesce nece decatu la centralisatiune si la omnipotintia ministeriale; dar' uritu se voru insielá, ca-ci éta numai

decatu Capitl. II. si a nume §-ulu celu mai vestitu alu 20-le, de care, precum se vorbesce palam et publice, ministeriulu intregu si-a legatu portfoiele, in privintia constituirii comitetelor municipali (individualitatea morale d'in comitatu) dispune fara neci una sfiela si reserva: ca reprezentatiunea jurisdictiuniloru ares se formeze in diumetate d'in cei ce platescu cea mai multa dare de statusi numai dupa statorirea acestu inumeru se s'alega cea-lalta diumetate pre basea reprezentatiunii poporului; inse si acasta alegere este atatu de difforme si nechiaru, catu numai de la conducerea ba, potemu dice, de la gratia aristocratiei si clasei inavifite va aterná, ca ore acasta parte fi va una reprezentatiune adevrata seu numai una fictiune, ca-ci boierime si a secliloru sei inavutiti, caricadu sub indreptatirea virile, li se dá incasi dreptulu ca se pota fi alesi, candu totodata locululor virilu se suplinescu cu altu ciocoiu virilistu.

Constatamu dara, ca orbu trebuie se fia celu ce nu vede si marginitu celu ce nu pricepe, ca dispusetiunea acestu punctu alu projectului pote se contiena tote in lume, afara de reprezentatiunea poporului, si ca una institutiune, compusa si instruita asié precum o voiesce ministruulu Rajner, pote se fia unu instrumentu forte bunu si acomodatu pentru a paralisá si a nadasf tote interesele poporului, ba de a-lu duce si la sapa de lemnu, dar' ca una asemenea institutiune se pota fi scutul democratiei, alu libertatii seu alu civilizatiunii moderne, celu putienu noi, de si suntemu in mare mesura optimisti, nu o credemu de feliu.

Acestu punctu s'ar' poté critica aspru d'in mai multe priviri, de exemplu, ca Dlu ministru nu si-a luat ostenele a supune quasi-instrumentulu seu, pre clasa cea noua a virilistiloru, unei calificatiuni prescise, de ora-ce, dupa parerea comuna, proprietatea cea mare nu e inca virtute, neci diploma de moralitate si de sciintia, cu atatu mai putienu una patenta sigura; ca-ci de-si proprietariulu mare platesce darea cea mai multa: acelu proprietariu pote fi totu-si mai sermanu materialmente decatu celu ce platesce dare mai putiená, neavendu acestu-a detoriele cele enorme pre grumadiulu seu, precum le are seu le pote ave quasi-proprietariulu mare, etc., etc., — dar' noi nu vomu perde tempulu cu criticarea unei mesure, carea se condamna pre sine insa-si; in privintia acasta, reflectamu numai, ca Dlu ministru e forte curagiosu, neavendu neci una tema, ca instrumentulu seu va fi espusu insultariloru si batu-jocureloru generali, — si cu totu dreptulu, — ca-ci nu e cu potintia se exista una casta de omeni esempti si indiestrati pre nedreptulu cu privilegie intre alesii seu reprezentantii adevrati ai poporului, fara ca aceste doue castre se nu iea una pusetiune inimica un'a catra alt'a si fara ca se nu se nasca una lupta funesta intre poporu si boierime. Apoi, ca ore omnipotentia ministeriale ajunge-va la tempulu seu in totu loculu, candu si unde va fi necesitate de a veni intr'ajutoriulu instrumentelor sale, au ba: Domnedieu scie; tote aceste nu se tienu de tem'a noastra; viitoriulu va areta, ce e bine si ce e reu!!

(Pinea va urmá.)

Afaceri scolastice.

Ordinatieuna cu numerulu presidialu 481 a ministruului de cultu si instructiune publica, emisa catra inspectorii scolastici, merita tota atentiunea publiculu romanu; fiindu-ca acasta ordinatiune este primulu ventu de media nopte, care in urmarea legi de instructiune poporale, ce ni faurira induratii nostri bilevoitori, amenintia cu degerare bietele scole confesiunali.

Ordinatieuna d'in cestiune premitiendu, ca

activitatea guvernului si a organelor sale in caus'a scolastica pana acum s'a restrinsu intru a se orientá si a scruta starea invetiamentulu actualu in diferitele inspectorate, pentru ca se scia unde, si intre impregiurabile date, ce si cum s'ar' poté mediu-loci intru imbunetate invetiamentulu? — apoi: ca a voitu a dá tempu si ocausiune deosebitelor confesiuni, comunitati si autoritatiloru confesiunali, ca se se orienteze si se-si arangeze scolele conformu legi XXXVIII. d'in 1868, — cugeta, ca a sositu tempulu, ca se se 'apuce cu energia deplina si strictetia oficioasa pentru a esecuta legea de instructiune publica. — Dreptu-ace'a provoca pre inspectorii scolastici:

1. ca pre comunele, cari in intielesulu legi sunt indetorate a infintia scole noue (comunali), se le restringa chiaru si cu puterea spre a-si implini acasta detorintia fara intardiare.

A infintia scole primarie comunali sunt indetorate: a) comunele, in cari nu este scola de feliu, si cari nu sustienu scola corespondentia legei cu alte comune situate in departare celu multu de una diumetate de ora; b) comunele, in sari sunt scole, dar' seu fiindu ca pruncii nu incapu in scola, seu fiindu ca parintii nu voru a-si tramite pruncii in scola esistente, cu unu cuventu, d'in ori ce cauza, dacu mai sunt 30 de prunci, cari nu frecuentza scola, — in intielesulu §-lui 44. d'in legea 38—1868 sunt indetorate a infintia scola comunale comuna; c) comunele, unde este scola comunale, dar' ace'a nu e destulu de mare pentru a primi in sine pre toti pruncii obligati d'a ambla la scola.

2. In specie, referitoriu la scolele confesiunali, punctulu alu 5-le d'in ordinatiune dispune, ca inspectorii se ingrigesca, ca acele se implenesca cu punctualitate ordinatiunile legi. Si scolele confesiunali (primarie si preparandiele), cari in privintia edificieloru si cu osebire in privintia instrumentelor de invetiamentu si ale propunerii nici pana acum nu corespundu §-loru 11. 12. 13. si respective §-loru 16—20, se le substerna ministruului pentru a li face admonitiunea prima.

Asié dara a sositu tempulu, candu fara intardiare se ingrigimu de scolele nostre poporali mai vertosu acolo, unde comunele, fiindu miste, infintierea scoleloru comunali ar' forma unu institutu de desnationalisare.

Dorere, consistoriele si in genere autoritatele nostre basericesci, mai alesu cele gr. catolice, n'au facutu, asié dicundu, nimicu in interesulu scoleloru poporali. — A sositu tempulu, candu inca mai potemu cugeta si medita cu tota seriositatea asupra teme: „a cui e scol'a, a celuia este si generatiunea viitoria.“ A sositu tempulu, candu in locu de a fauri arme de incriminatiune contra preutimei seu nu sciu contra cui, se ne unimu cu totii, preuti, mireni, micu si mare, de ori ce nuantia politica, pentru a ni scapa scolele si in scole a ni mantui generatiunea juna. Se n'acceptamu ajutoriu de nicaurea, ci basandune pre propriile nostre poteri modeste, se contribuimu si se conlucramu d'in tote poterile pentru sustinerea strabunei nostre confesiuni si nationalitati, dacu nu d'in altu motivu mai sublimu, pentru ca viitoriulu se nu ne acuse de lasitate, de nepasare. Dacu si in acestu anu vomu remane nepasatori, cum amu fostu pana acum, sum de firmu convingere, ca punendu-se in lucrare legea de instructiune si ordinatiunile, — cum este si astu citata, — cari sunt atatu de incurcate si dau manul libera inspectoriloru si guvernului facia de scolele confesiunali, — vomu fi trasi intr'unu caote, intr'unu labirintu, de unde nu vomu esí decatu numai lipsiti si de ultimulu radiemu alu sustinerei nationalitatii.

C o d r u s .

Tragemu atentiunea tuturor ordinariatelor eppesci precum si a tuturor comunelor romane de ambele confesiuni a supra urmatorieloru linee

Invitare de prenumeratiune.

Lips'a cea adencu sentita de scolele noastre populare romane; lips'a ce o suferu aceste in felurite instruminte de instructiune necesare, unicele modilce spre ajungerea mai cu inlesnire la scopu de o parte, era de alta parte spre a satisface legii pentru instructiunea publica, art. 38 d'in an. 1868, carea cu §. 11. p. 4. si §§. 30, 32 vine a ni impune, ca sa faca re scola sa se fia prevediuta cu tote instrumintele de instructiune, — ne-au adusu pre subscrisii la o serioasa cugutare a supra acestui obiectu. Dreptu-ace'a, am ajunsu la cunoscintia, ca de-si d'entre multele instrumente scolastice, cari le cere legea in scolele noastre romane, cu unele amu pot stá facia, dar' tabellele de pariete pentru invetiarea mai cu usioretate si temeiu a scrierei si a cetitului cari ocupa locul antaiu in instructiune, — pana acum'a lipsindu cu totulu in scolele romane, aceste aru poté fi periclitatae d'in partea statului magiaru.

Acéstá ingrigire ne-a indemnata a compune pentru scolele populare romane 20 tabelle de pariete, cu litere strabune, punenduse totu-odata pre a 20-a tabella si literele bisericesci precum si celo numite „civile.“

La compunerea acestoru tabelle s'a luat de indreptariu A b e c e d a r i u l u i l u i B. P e t r i si tabellele de pariete ungresci, acum de curendu este la lumina. E de nsemnatu, ca aceste tabelle s'au compusu intr'unu modu catu s'a potutu mai intuitivu si, pentru ca prunciloru se li fia mai cu inlesnire pronuciarea cutarui sunetu (litera) s'a pusu langa fia-care sunetu (litera) câte unu tipu alu unui obiectu, alu carui nume se incepe cu sunetulu respectivu, d. e., la sunetulu o s'a pusu tipulu ochiului, la b tipulu b o u l u i, la m tipulu m a n e i, etc., cari tipuri voru fi colorate, dupa cum se afla in naturu.

Totu-odata langa aceste tabelle va estí si unu indreptariu séu instructiune, d'in care invetiariulu va aflá modulu, cum va avé a procede la invetiarea scrierei si cetitului.

Atátu tabellele catu si indreptariulu, susternendu-se vener. Ordinariatu de Gherla, si aflandu-se de bune si corespunditorie scopului, cu resolutiunea d'in sedintia Consistoriale, tienuta in Gherla la 14. Decembre 1869. Nr. 112, s'au aprobatu si concesu tiparirea aceluora.

Pentru tiparirea acestoru tabelle s'au si facutu pasii receruti la Pest'a, de unde ni s'au respunsu ca, daca voimu ca numitele tabelle se se tiparesca, se tramitemu 1000 fl., di: un'a mie florini v. a., care suma se recere pentru materialulu tabelleloru, ca ci numai Xilografulu si papirulu receru anticipatiunea acestei sume.

Acéstá intreprindere natiunale costandu spese multe, de sine se intielege, ca numai asié va poté vedé lumina, daca mai vertosu vener. Ordinariate eppesci si toti barbati de scola o voru imbracisá cu caldura si zelulu recerutu; deci prin asést'a se deschide prenumeratiune la „Tabellele de pariete“ cutipuri colorate, pentru invetiarea cu usioretate a scrierei si cetitului in scolele populare romane.

Pretiuulu unui exemplariu (20 tabelle) d'impreuna cu indreptariulu pentru intrebuintiarea tabelleloru va fi 5 fl. 20 cr. v. a., cari sunt a se tramite la oficiulu scolei principale romane d'in Lapusiulu-Ung. (Magyar Lapos), la man'a Dlui Demetriu V a r n a, preutu si profesor, pana la 15. Iuliu a. c., st. n. Tabellele voru estí la lumina in Octobru, si atunci voru fi mai scumpe.

Sperámu cum ca acéstá intreprindere va aflá spriginulu totoruru aceluora, cari se interesá de prosperarea scoleloru si asié de cultura poporului romanu, nu numai d'in caus'a ca la acéstá suntemu adstrinsi si prin lege, ci si pentru ca diumetatea, ce ar' resultá d'in venitul tabelleloru, o oferimu scolei principale romane d'in Lapusiulu-Ung., pentru inavutirea bibliotecei si a museului scolasticu.*)

Lapusiulu-Ung., 2. Iuniu 1870.

Demetriu V a r n a m. p.
v. prot. si profesor.
Teodoru Rosiu m. p.
invetiariu normalu.
Basiliu Siuteu m. p.
invetiariu.

Cu acéstá ocaziune am onore a anunciá, ca au estí acuma de curundu de sub tipariu „Economia pentru scolele populare“, si se afla de vendiare la subscrisulu, cu 35 cr. exemplariulu. De la 10 exempl. unulu se dá gratis. T. R o s i u m. p.

*) Celalalte diuarie romane sunt rogata a reproduce acéstá invitare de prenumeratiune in tota cuprinsulu séu. D'in parte-ne mai adaugemu ca, trecundu aceste tabelle si prin man'a nostra, ne amu convinsu pre deplinu, ca ele potu aduce celu mai mare serbitiu scoleloru noastre populare. Dreptu ace'a le recumendámu cu tota conscientiositatea caldurosei spriginiri atátu a venerab. ordinariate eppesci, catu si a totoruru comuneloru romane de amelo confessiuni. Tabellele d'in cestiune voru accelará si inlesni, in mare mesura, instructiunea nostra populara. R e d. „F e d.“

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Sedintia de la 10 iuniu.

Presiedinte: Paulu Somsich Notariu: Petru Mihályi. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, Col. Bedekovics, C. Kerkápolyi, Stef. Gorove si Ios. Szilávy.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu sedintiei d'in urma, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitionarie,

Ministrulu comunicatiunei, Stef. G o r o v e, presinta camerei unu proiectu de lege despre schimbarea calii ferate resaritene. — Se va tipari si tramite comisiunei financiare si pentru calile ferate.

Trecundu-se la ordenea dilei, se cetesco a trei-a ora si primesce definitivu proiectulu de lege despre esarendarea canalului Franciscu. — Se tramite camerei magnatiloru.

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de lege despre construirea calii ferate Essecu-Sissecu care, dupa una desbatere scurta, se primesce de basa pentru desbaterea speciale.

Sedintia se inchiaia la 2¼ ore d. m.

Sedintia de la 11 iuniu.

Presiedinte: Solomonu Gajzágó. Notariu: Petru Mihályi. Pre bancele ministeriali: c. Iul. Andrassy, Stef. Gorove si C. Kerkápolyi.

Dupa cetirea si autenticarea procesului verbalu alu sedintiei d'in urma, se presinta mai multe petitiuni, cari se tramita la comis. petitionaria.

Urmeza la ordenea dilei desbaterea speciale a supra proiectului de lege despre construirea calii ferate Essecu-Sissecu. Dupa una discutiune mai lunga, camer'a adopta, parte cu, parte fara modificari, proiectulu d'in cestiune.

Ministrulu presiedinte, c. Iul. A n d r á s s y, pune pre biurulu camerei legile sanctionate de Majest. Sa, despre lucrările necesare la regularea fluviului Timisiu si a canalului Beg'a; despre contributiunea de cupone a obligatiuniloru pentru rescumperarea diecieleloru de vinu; despre creditulu suplementariu pentru caletoria orientala a Majest. Sale; despre eliberarea de la contributiune a caseloru ce se voru edificá pre malulu Dunarei in Pest'a; despre modificatiunea legii relative la controlarea detoriei flotante; despre prolongirea cursului sieselor de chartia si argintu; despre supunerea la contributiune a calii ferate de statu si, in fine, despre sporirea baniloru de cartiru pentru deputati. — Dupa publicare se tramita camerei magnatiloru.

K e r k á p o l y, ministrulu financieloru, presinta proiectulu de lege despre inarticularea conventiunei, in chiaia cu societatea puntii de fieru d'entre Bud'a si Pest'a in privintia rescumperarii numitei punti de fieru. Se va tipari si transpune comisiunei financiare.

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de lege despre construirea calii ferate Báltaszék-Zakány-Dombóvár. — Dupa una discutiune scurta, camer'a adopta in generalu si specialu, proiectulu d'in cestiune, d'impreuna cu documentulu de concessiune.

Urméza desbaterea a supra proiecteloru de legi despre construirea calei ferate Sz. Péter-Fiume, si despre creditulu suplementariu alu ministrului de justitia, causatu prin sporirea numerului jodecatoriloru la tribunalele de apelatiune. — Se primescu in generalu si specialu.

Sedintia se inchiaia la 1 ora d. m.

Sabiu, 6. iuniu 1870.

Wir haben viele Feinde der Wahrheit,
mir blühet die Seele.

Unulu d'in numerii cei mai prospeti ai diurnalului „Neue freie Presse“ ni aduce una corespundintia anonima d'in Sasu-Sabesiu, in carea corespundentele sasu, pentru ca mai desfrénatu se-si pota espectorá totu ce-i dictéze afectulu si pasiunea, se trage sub scutul anonimitatei, ca se nu lu pota vedé, se nu lu pota cunosece nominea. Caus'a ce la indemnata la atari espectoratiuni necalite, e urpatori'a:

In anulu 1869, fostulu ministru de interne Wenkheim a emisu o ordinatiune ministeriala, in intielesulu carei-a comunele d'in fundulu regiu aveau se se organizeze. Cum s'a cfeptuitu acéstá organizare, cum sasii, in cele mai multe comune, au calcatu in picioare cele mai sacre drepturi ale romanului, — o scimu cu totii; inse aci nu potu díce alt'a decâtu se ni notámu bine ranele infipte, ca la tempulu séu se potemu cere contu de ele. In intielesulu ordinatiunei memorate, intregu fundulu regiu s'a organizatu, cu exceptiune de Sasu-Sabesiu; caus'a acestei exceptiuni a fostu diferentiele intre romani si sasii; cesti d'in urma, sub diferite preteste, s'au incercatu a denegá la 200 individi romani dreptulu de algero activu si pasivu. Ministeriulu de interne actualu, recunoscundu acestoru individi dreptulu sacru, dreptulu de a-si alege pre reprezentantii loru in comitetulu comunale, cari se dispuna despre destinele lor, a pusu capetu acestoru diferentie.

Acéstá procedura a ministeriului de interne, sternindu in sasii d'in Sabesiu sange reu, provocá intr'insii

una revolutiune interna. Amaretiunea loru ajunsu la gradulu supremu, vedindu ca romanii d'in locu si giuru au devenitu la cunoscintia de sine, si nu voru mai concede, ca arbitriulu unei mane de sasi se dispuna despre interesele loru cele mai vitali; nu voru mai concede ca inimicii loru seculari, acesti circumspetti, se monopolisazu si exploateze drepturile, cari competu si romaniloru d'in respectivulu cercu, eschisivu in interesulu loru. Vedindu, ca dominatiunei loru secularie i s'a pusu capetu; vedindu-se impotenti de a mai guberná cu man'a cea fatala, cu politic'a cea infernala, sasii si-icu refugiu, ca toti desperatii, la batjocure ne mai audite, la injurie, la espectoratiuni condamnabile, lipsite de totu sentiulu onestu si la câte si mai câte incriminari, timbrandu pre romani ca pre unu poporu apolecatu spre comunismu, spre furtu, spre rapire, etc. — Noi inse scimu, ca aceste incriminari au devenitu vorbe de toto dílele in gur'a sasiloru; se ne aducemu numai a minte, cum au informatu ei pre Anglesulu Bonner si pre Némtiulu Wattenbach despre poporulu romanu. Inse, pre langa tote informatiunile cele sinistre, pre langa tote incriminari, nimene (se intielege: omu nepassionatu si impartialu) nu pote denegá Romaniloru, mai alesu celoru d'in fundulu reg, prospereare materiala si spiretuala.

Mai departe, corespundentele sasu díce, ca romanii d'in Sasu-Sabesiu, cari in decursulu mai multoru ani li-au suptu grasimea, se areta acum nemultumitori (vedi bine, nu ve concedu si mai departe a manipulá cu bunulu comunalu dupa liber'a vostra vointia.)

Dle corespundinte! nu romanii v'au suptu grasimea, ci voi i-ati suptu si storsu pana in medua, si acum'a si obrasnicia a pretinde de la dinsi recunoscintia pentru ranele infipte; inse se fli convinsu, ca romanii sabesieni nu voru cede d'in terenulu, garantatu de lege, nici catu e negru sub unghia; pentrucá atunci voi i-ati considerá de lasi, i-ati considerá ca pre unii, cari nu sciu usá de drepturile loru constitutiunale; se scii, Dle corespundinte, ca romanii d'in Sasu-Sabesiu nu sunt nisce „m a j e r e n i“, fara casa si mesa, dupa cum i timbrezi Dta, ei sunt, precum bine scii, proprietari de case si pimenturi, sunt economi diligenti, cari potu servi de modelu chiaru si economiloru sasi. Nu li imputá, ca nu se afla coordinati cu voi pre terenulu materialu si spiretuala, ca-ci caus'a inapoiarei loru este vin'a si pecatulu vostru, pre cari ei nici candu nu vi-le potu iertá. Voi i-ati tienutu pana acum in ignorantia si obscurantismu; voi ati dispusu despre midilucele materiala ale comunei si le ati exploatatu in interesulu vostru spre detrimentulu lor; voi, basandu-ve pre privilegiile vostre cele ruginite si pre usu, — pre cari spiretulu tempulu le-a condamnatu de multu, — nesuiti chiaru si acum a transformá acestu cnesiatu romanu intr' unu cantonu elvetianu de pre tempulu lu Gessler.

Dle corespundinte, trebuie se-ti spunu francu, ca eu asemenea procedura nu veti castigá nici candu simpatia romaniloru d'in cercu; ér romaniloru d'in Sabesiu li recomendu ingrigirea pentru sustinerea drepturiloru odata castigate si pasirea energica in contra ori-ce violári a intereseloru lor.

I. M u n t e a n u.

Sabiu, 7 iuniu 1870.

Numerulu d'in 22 maiu a. c. alu stimabilulu diuaru „Federatiunea“ a surprinsu intrég'a junime romana d'in locu, citandu pasagiele d'in „Lloydulu pestanu“, prin cari unu corespundinte d'in Sabiu a marcatu in modu falsu si calumniatoriu decursulu festivitáti dilei de 3/15 maiu. Erá se nu respundu nimica inpintenatulu corespundinte, lasandu ca opiniunea publica romana se apretieze decurgerea acestei solemnitati dupa referatele d'in „Federatiunea“, „Gazeta“ si „Familia.“

Vedindu inse, ca sunt chiaru si unii romani amagiti, buna ora ca Iuliu, corespundentele „Informatiuniloru Bucurescene“, care dubiteza despre sentiemiunile junimei romane d'in Sabiu, mi-am permis, in interesulu adeverului a face unele observatiuni. — Me prinde mirare, cum domnulu Iuliu, fara alte informatiuni, fara a supune mentiunatulu articlu unei critice mai seriose, primesce si recunosce intregu cuprinsulu lui de adeveratu. Ore se nu cunosci, Dle Iuliu, tint'a si tendintiele malitiose ale diurnalului magiaroru, care se incerca a face capitalu d'in tote, se incerca a militá tote in interesulu si binele lor, se incerca a falsificá fapte constatate, a falsificá adeverulu. Crede D. Iuliu, ca junimea romana d'in Sabiu a degeneratu intru atát'a, încá, tu in díu'a salvarei natiunei romane, in 3115 maiu se se demitta la fapte antinationalu? ore nu ar' fi acést'a crima contra natiunei, crima condamnabile de tribunalulu supremu, de opiniunea publica? „Honvedii au fostu invitati prin una deputatiune d'in partea junimei“, acést'a o dechiaru de una scornitura ne mai audita, de una calumnia; au credi, Dle Iuliu, ca junimea romana d'in Sabiu nu scie cine au fostu si sunt acesti honvedii, catu bine ar' adusu ei natiunei romane mai vertosu in 48, cum au bantuitu ei pre romani cu flagelulu tiranici. Dta, dandu crediementu corespundintelu d'in Lloydulu pestanu, comnici fratiloru de preste Carpati, ca unu „romanu“ d'in Sabiu, cu ocaziunea 3115 maiu, a toastatu pentru prosperarea honvedismulu, dic

mai departe, că s'a toastatu pentru regimulu magiaru si pentru constitutiune, si Dlu Ilie Macelariu, fiindu de facia, a toastatu in asemene sensu „in tonu conciliatoriu.“

Eu inse ti spunu francu, Dle Iuliu, corespundintele d'in Lloydulu pestanu cu scorniturele sale tendentioase te-a insielatu, te-a portatu pre la icone. Ca s'e fii in chiaru despre toastatu, tientiun in favoreca „honvediloru“ (?) ti-lu si comunicu. Respectivulu romanu, pre care DTA, fara reserva lu condamnedi la munca grea, a vorbitu in urmatoriulu modu: Fratiloru, patri'a nostra a avutu totu de-a un'a lipsa de aoperatori carii, ca pre una mama adeverata o au scutitu pre catu au potutu contra inimiciloru ei de mor'te. In diferite tempuri s'au aretatu diferiti luceferi pre orizontulu natiunei romane, pre care o persecuta una sorte vitrega inca d'in tempurile cele mai antice, unii d'in acesti luceferi au fostu si cei 40,000 de martiri a caroru memoria o celebramu astadi, cari, jurandu credintia si fidelitate neclatita Augustului nostru monarcu, se sacrificare pana la unulu „pentru sant'a nostra cauza nationala. Voi carii sunteti descendenti acoloru-a, fiti bravi ca strabunii vostri, fiti aoperatori de patria, toastediu pentru memori'a aoperatoriloru patriei d'in 48 si pentru aoperatorii actuali ai patriei nostre. — Dle Iuliu, ore acesti-a sunt honvedi magiari? mai poti dice cu corespundintele d'in „Lloyd“, că s'a toastatu pentru prosperarea honvedismului? Ce se tiene de „toastele pentru regimulu magiaru si constitutiune,“ nice nu a fostu amentire, si dechiaru totu de unadata acele afirmatiuni de neadeveruri. Mai departe dice corespundintele d'in „Lloydulu“ pestanu, că Dlu Ilie Macelariu inca a vorbitu in sensu conciliatoriu si DTA, Dle Iuliu, primindu afirmatiunea acest'a de adeverata, ore nu pecatuesci? raspunde-ti DTA, eu inse ti-voitu clarifica si in ce „tonu conciliatoriu“ a vorbitu D. Macelariu. Bravulu si demnulu nostru anteluptatoriu national, Dlu Ilie Macelariu, a vorbitu de trei ori. Antaiu multumesce tinerimei pentru primirea calduroasa cu care fu imbraciatu, si dicundu, că insemnetatea dilei si amorea cu care totu de-a un'a a fostu cãtra junimea romana nu l'a lasatu s'e lipsesca de la ac'asta solemnitate nationala, areta că tinerimea este speranti'a venitoriului, ne provoca s'e nu ne departamu nice odata de mam'a nostra comuna si toasteza pentru junimea romana. A dou'a ora a toastatu despre insemnetatea dilei 3/15 Maiu la romani, despre cei 40,000 martiri, si despre juramentulu solemn, si credintia neclatita depusa dinastiei domnitoria; in urma a toastatu despre poporulu romanu in genere. Ac'astea sunt toastele tiente in sensu conciliatoriu, Dle Iuliu?

Mai dubitezi inca in sentimintele curatu romanesci ale aceluia, care a luat parte activa la stabilirea programului d'in Turd'a, in sentimintele presiedintelui adunarei d'in Miercurea? Scrut'ezã faptele Dsale d'in trecut si presinte, si te vei convinge despre contrariulu, te vei convinge despre ratecirea DTale. Mai nainte de a-si formã opiniunea publica romana sententi'a despre decurgerea si procederea nostra cu ocaziunea serbarei d'in 315 maiu, mi-am tientiun de detorintia a face ac'asta deslucire.

Ioanu Munteanu
fostulu presiedinte alu serbarei
dilei de 315 Maiu.

Gherla, 7. iuniu 1870.

(Senatulu scolasticu comitatensu. — Preparandi'a confesionala gr-cat. — Scola de gimnastica, — Limb'a romana insultata de unu magiaru fanaticu.)

Inspectorii scolastici, cari veghieza asupra invetiamentului d'in punctu de vedere alu statului, de candu si-au inceputu activitatea lor, de-si nu pota aretã ce-va rezultate cascigate pre terenulu educatiunei poporului, celu putienu conchiamã in totu triluniulu senatele scolastice comitatense, prevediute prin art. de lege 38 : 1868, si, presiedindu in dinsele, au ocaziune de a tramite la ministerulu de culte si instructiunea publica cãte o copia d'in protocoalele luate despre siedintiele senatului care, dupa cum scimu, neci nu are obiecte a sup'ra caror'a s'e discute, de-ora-ce pre teritoriulu comitateloru tote scolele sunt confesionali si diregerea acestor'a se tiene de competintia ordinarieteloru respective, cari si-dau tota nesuintia, ca scolele confesionali s'e corespunda corintieloru, cari le pretinde legea dela scolele comunali. Senatele scolastice dara numai atunci si-voru potã incepe activitatea lor si voru potã dã semne de esistintia, candu unele comune basericesci, uitandu-si de detorintia lor, ce o au cãtra scol'a lor confesionala, statulu se va grabi a transformã scolele confesionali in comunali si a le face dupa chipulu si asemenarea sa, adeca magiare. Cumcã senatele scolastice comitatense, de la constituirea lor pana acuma, nu au asudatu pre-tare in cascigarea de merite pentru educatiunea poporului, ni dovedesce si siedintia senatului scolasticu d'in comitatulu Dabãcei, tientiun in 16 maiu a. c., in presintia unui numeru neinsemnatu de membri. Ne-participarea nu o atribuescu intru atãfa lipsei de zelu a membriloru, decãtu cercustareci, că senatulu scolasticu, precum am mentiunatu mai susu, nu are inea de facutu nemica, si, d'eca totu si vr'e s'e face ce-va, vorbesce si decide despre lucruri, cari nu se tienu de sfer'a activitatii sale. Asi'e a facutu senatulu scolasticu

d'in Dabãca deciediundu, ca „s'e se impuna antistiloru comunali, ca pre temeulu informatiuniloru primite de la invetiatori, la finea fia-carei-a septem. ne s'e incasseze dela parintii, cari nu si-tramitu prunciu la scola, mulet'a de bani prescria in legea scolastica; despre banii incassati totu la trei lune s'e tramita antisti'a comunala unu conspectu generalu la senatulu scolasticu priu judele cercualu.“ Ac'asta dispusetiune a senatului scolasticu nu se pote desaprobã, fiindcã tientesce acolo, ca invetiamentulu obligatoriu s'e nu fia ilusoriu, ci s'e devina realitate, inse, dupa ce tote scolele depre teritoriulu comitatului sunt confesionali si stau sub directiunea ordinarieteloru respective, ore atari dispusetiuni nu voru fi ce-va procedentu daunosu pentru scolele confesionali in venitoriu? Dupa parerea mea, chiaru si fara mestecarea incompetenta a senatului scolasticu, ordinarietatele respective pota constringe pre parinti de a-si tramite prunciu la scola, si, in casu de neascultare, pota incassã mulet'ele de bani dela ei, si fiindcã invetiamentulu in intelegulu legei e obligatoriu si totu parintele e detoriu a-si tramite prunciu la scola, — fia acea comunala s'eu confesionala, — ordinarietatele, in casu de lipsa, sunt ndreptãtite a cere asistintia de la deregatoriile politice, si aceste sunt detorie a dã ascultare recercãriloru ordinarieteloru.

Dupa datele statistice, adunate de d. inspectoru primariu de scole si consiliariu regiu, Josifu Ketheli, in comitatulu Dabacei sunt 164 comunitãti cu 13,616 prunci abligati de a amblã la scola, d'in acesti-a 7,344 sunt de genulu barbatescu, 6,272 de genulu femeiescu. Scola este frecuentata cu totulu de 5,270, d'entre cari 3,227 prunci si 2043 fetit'e; asi'e dara mai putini de 40% ambla la scola.

Dupa nationalitate, sunt prunci obligati de a amblã la scola romani : 10,670, d'in acesti-a 5,754 sunt de gen. barb., 4,916 de celu fem.; la scola ambla de toti 3,627, adeca 2,346 prunci si 1,281 fete, adeca abi'e 33%.

Magiari sunt : 2,220; d'in acesti-a de gen. barb. 1,189, de celu fem., 1041; la scola ambla 1,043, d'entre cari 592 de gen. barb., 451 fetit'e, adeca cam 4%.

Alu doile obiectu alu corespundintiei mele e preparandi'a confesionala gr. cat. d'in Gherla. Pentru orientarea o. publicu cetitoriu, trebue s'e premitu in cãte-va cuvinte istoriculu acestui institutu.

Candu s'a fundatu episcopi'a d'in Gherla de cãtra Maiestatea Sa Domnitoriulu, in literelu fundatiunali s'a prevediutu si promis si fundarea unei scole preparandiale gr-cat. Basati pre cuprinsulu acoloru litere fundatiunali, episcopii si consistoriulu d'in Gherla a solicitatu de nenumerate ori la guvernulu Maiestãtii Sale punerea in lucrare a cuprinsului scrisorei fundatiunale, adeca radi-carea preparandiei diecesane. La repetit'ele rogãri si urgitãri ale ordinarieteloru gherlanu, guvernulu d'in tempurile absolutismului, a cercatu modu cum s'e infintieze preparandi'a promisã prin cuventu maiestaticu, fara de a ingreunã bugetulu statului s'eu fundulu religionariu alu rom. catoliciloru. Guvernulu de atunci a fostu inventiosu si a aflatu unu expedientu bunu pentru elu, si anume a aflatu cã in Districtulu Nasaudului este unu fundu ce se chiama „fundulu de monturi“, care fiindu romanescu, si preparandi'a inca avendu s'e fia romanescã, guvernulu a reso-natu cã va fi bine ca romanulu, d'eca i trebue ce-va institutu de invetiamentu, s'e si-lu sustiena d'insulu, si pentru ace'a a impusu fundulu de monturi, cã s'e sustiena preparandi'a, care trebiã s'e o dozeze statulu d'in midiloele sale. Representanti'a fundulu de monturi a vediutu in ac'asta dispusetiune — si cu totu dreptulu — o ingreunare ilegalã si nedrepta a proprietãtii private, si pentru ace'a, in mai multe ronduri, a rogatu pre guvernulu se ide greutatea ac'asta de pre fundulu monturilor, si spelele preparandiei s'e le acopera d'in midiloele statului; inse ac'asta rogare justã a reprezentantiei a remasu fara resultat, pana in anulu 1869, candu ministerulu magiaru a dispensatu fundulu monturilor de sarcin'a portata mai in multi ani, inse totu-de-odata a lovit si in esistintia preparandiei gr. cat., dechiarandu, cã statulu nu va dã neci o subventiune institutului preparandialu, ca unu institutu confesionalu, ci, d'aca ordinarietatu voesce s'e aiba preparandia de caracteru confesionalu, s'e o sustiena dieces'a. Asi'e dara, cu espirarea anului scolasticu 1869—70, romanii de confesiunea gr. cat. erau s'e nu aiba neci o preparandia, dupa ce cea d'in Marmati'a a devonitu preparandi'a statului, era cea d'in Naseudu, care in anulu scolasticu curinte s'a sustienutu in Gherla, d'in lips'a totala a speseloru erã s'e inceteze.

Multiamita inse ingrigirei patriatice si nationali a membriloru consistoriului gherlanu, cari prin ne intreruptele loru confatuiru si corespundintie cu clerulu diecesanu si cu mireni, au aflatu doue expediente, prin a caror'a aplicare provisoria, — pana la dispusetiunile unui congressu basericescu provincial s'eu sinodu diecesanu, — esistintia preparandiei va fi ascurata si pentru venitoru.

Unulu d'entre aceste doue expediente e ca, dupa banii cari se dau imprumutu d'in fundulu viduo-orfanalu, pre venitoriu in locu de 7% s'e se ide 10%, si d'in acesti-a 3% s'e se cheltui'esca pentru sustienerea preparandiei diecesane.

Cal'a-altu expedientu e ca tota parochi'a de sine statatoria s'e solvesca pentru sustienerea preparandiei pre

anu 2 fl. 20 cr., era parochiele filiali, cari au baserica' s'e solvesca 1 fl., si, in acestu modu incasandu-se 1316 fl., s'e se sustiena institutu preparandialu pana la dispusetiune definitiva ale congressului provincialu s'eu sinodului diecesanu.

Cumcã care ar fi mai corespunditoriu si mai cu scopu d'in aceste expediente, veneratulu guvernulu diecesanu nu a voitu a decide, fara ascultarea clerului si inteligintiei mirene d'in diecesa, si, dupa ce au sositu parerile acolor'a, a conchiamatu inca intr'o conferintia pre toti inteligintii mireni si preuti d'in locu, ca in cointielegore s'e stator'esca, care d'in aceste doue expediente s'e se aplice. Opiniunea maioritãtii inteligintiei d'in afara si d'in locu a fostu, ca s'e se urce procentulu baniloru ce se dau imprimutu d'in fundulu viduo-orfanalu de la 7% la 10%, inse d'in acestu proventu nemicu s'e nu se subtraga pentru alte scopuri, ci venitululu intregu s'e se folos'esca conformu destinatiunei fundului viduo-orfanalu; d'in contra, s'a primitu proiectulu, cã s'e se ejecteze pre tota parochi'a de sine statatoria (matre) 2 fl. 40 cr., era pre filialele cu baserice 1 fl., va s'e d'ica: sum'a necesaria pentru sustienerea preparandiei, pana la alte dispusetiuni, s'e se ide de la totalitatea credintiosiloru gr. cat. d'in diecesa. Asi'e dara, esistintia institutului preparandialu e ascurata si, de-si in privintia starei sale materiale nu va potã rivalisã cu preparandiele statului, inse in privintia poteriloru ei spirituali cunoscutu, sum convinsu, va stã pre unu gradu cu institutele preparandiali ale statului.

In preparandi'a diecesana, afara de studiele prescrie, se propune si exercitiulu de gimnastica, care pentru desvoltarea corporala a tinerimei si pentru invertosiarea nerviloru e unu factoru forte puternicu. De presentu, profesorulu de gimnastica e D. Eugeniu Sabo, teologu in anulu alu doile, care, prin progresulu ce a facutu preparandi' in exercitiulu gimnasticu, a doveditu cã e barbatu de specialitate si merita fõta laud'a si reconoscint'a.

Vorbindu despre preparandi'a, nu potã s'e nu observezu, cã unu protopopu d'in Marmati'a, nu de multu decoratu cu ordu, cu numele Mihalc'a, cu protopopiatulu s'eu impreuna, s'a dechiaratu in contra preparandiei confesionale, fiindcã lui si consotiloru i trebuescu numai preparandie de statu si scole comunali. Ore acestu d. protopopu nu are merite pentru nomicirea preparandiei gr. cat. d'in Sigetu si nu meritele aceste i s'au recunoscutu prin decoratiunea cu ordu? (Bine combinezi. Red.)

Inainte de incheiare, trebue se ve facu cunoscutu pre unulu d'entre amicii cei multi ai romanului si limb'ei sale. E lucrul cunoscutu, cã in Transilvani'a s'au intreprinsu lucrãrile pregatitorie la cãrtile funduarie. Intre functionari, cari se ocupa de localisarea otareloru, ici-cole se afla si cãte unu romanu, care d'in iubire cãtra limb'a sa nationala si voidu a face destulu ordinatiuniloru, cari permitu (1), ca in aceste lucrãri s'e se pota folosi limb'a locuitoriloru comunitãtii respective, nu intrelasa ocaziunea binevenita ca, la dorintia poporului, s'e se folos'esca de limb'a sa nationala. Asi'e a facutu d. Ionu Bordeaux conducatoriulu de comisiunea localisatoria d'in Ormanu, in comitatulu Solnocului interioru. Venindu la cunoscentia conducatoriului primariu Dada i Elek, sub care stã si comisiunea condusa de d. Bordeaux, — cumcã acestu-a lucrã romanesc, sa dimisu la rol'a degiositoria de denunciantu si intr'o scrisore, indreptata cãtra directiunea cãrtiloru funduarie, dice cã: D. Bordeaux pertract'ezã cu poporulu in limb'a fanaticã romana si intr' unu stilu nepriceputu (fanatikus roman nyelven tette a tárgyalásokat, érthetetlen irmodorban); mai incolo dice: cã ar' fi de doritu ca D. Bordeaux s'e fia amovatu indata d'in postulu s'eu, pentrucã, ca fiiu alu poporului, usioru pote lucrã in favorulu acestuia, spre daun'a posesoriloru magiari

Nu sciu cine e d. Dada i Elek, ci d'in scrisore sa denunciatoria, care o-am cetitu in tota estensiunea sa, m'am convinsu, cã dsa nu numai cã e ignorantu, ci si omu malitiosu si inamicu alu poporului d'in alu caru-a sudore a traitu pana acuma si traiesce; Dsa, orbitu de invidia si ur'a innascuta, ce o are cãtra poporulu romanu, fara de a fi competente, calificã stilulu romanescu de „nepriceputu“, si vorbesce cu dispretiu despre limb'a romana, a carei-a frumsetia si literatura nu le cunosce.

Apoi ingrigirea Dlu Dada i Elek, cã „Dlu Bordeaux pote s'e lucra in interesulu poporului“ e forte caracteristica, si de cum-va Dlu Dada i precede d'in sine candu face ac'asta deducere, apoi vai intereseloru poporului, care forte putini functionari are d'in sinulu s'eu; cã-cã, d'aca stã presupunerea dlui denunciantu, atunci functionari magiari lucrã numai in interesulu posesoriloru magiari cu scurtarea si daun'a poporului. Ac'asta inse nu o pote presupune omu cu mintea sanetosa, fiindu cã atunci ar' trebui s'e credemu, cã a peritu sentimentulu de dreptate d'in animele omeniloru.

Mai bine erã, Dle Dada i, s'e nu te dimiti la rol'a de denunciantu si s'e nu te blamezi inaintea superioritatii Dtale, afirmandu despre Dlu Bordeaux lucruri cari, fiindu nedrepte, nu s'au potutu adeverã. Nu uitã, Dle

D a d a i, cã Dta cu soilu Dtale impreuna ai sã traesci cu romanulu, pre care neoi odata nu lu veti potã impe-

Napocanu.

Domnule Redactor!

Dupa-ce limb'a nostra in Ducatulu Bucovinei se inaltã la rangulu ce i se cuvinea de multu, adeca pre tribun'a camerei legislative, pentru sesiune'a care se va deschide cãtu mai curundu, se cero si unu stenografu,

Doritoriulu de a se aplicã in calitate de stenografu la diet'a Bucovinei, daca este transilvanu, sã faca cuno-

Brasiovu, 1870. Iuniu 8.

G. Baritiu.

Busiacu (cottulu Satu-Marelui), 6 iuniu 1870.

Prin una ordinatiune a ven. consistoriu gr. cat. oradanu, preutimea fã provocata, ca sã mediu-locesca alege-

Nu vomu mai suferi ca strainii, sub mant'a catolicismului, sã ne porte de nasu; voimu ca, daca avemu metropolitu, acelu-a sã fia una fintia viua, ẽr' nu una papusia, pre care sã o joce toti copilandrii.*

Romani'a.

Deputatii alesi in colegiulu I.

Judetiulu Ilfov: Dimitrie Ghica; judetiulu Oltu: Colonelu Manu; jud. Dãmboviti'a: Gr. Cantacuzinu; jud. Putna: G. Apostoleanu; jud Tecuciu: Petru Ciuca; jud. Bãrladu: Manolache Costachi (Iepureanu); jud. Prahov'a: Th. Vacarescu; jud. Buzeu: Dr Iatropolu; jud. Rimniculu-Saratu: C. Gradisteanu; jud. Vlasca: N. Tataranu; jud. Bacau: M. Ghica (Comanescanu); jud. Argesiu: Majoru Radu Michaiu; jud. Romanu: N. Catargiu Calimache; jud. Covurluiu: Lascaru Catargiu; judet. Romanati: A. G. Golesecu; jud. Braila: Ionu Campineanu; jud. Vasluiu: Ionu Sturza; jud. Bolgradu: Aristidu Pascalu; jud. Cahulu: D. Craiciunescu; jud. Ismailu: Al. Tulenovu; jud. Falcu: M. Cogalnicenu; jud. Campu-Lungu: A. C. Golesecu; jud. Rimniculu - Valcii: Al. Lahovari; jud Teleormanu: Ionu Ghica; jud. Iasi: Petru Mavrogheanu; jud. Botosiani: L. Ciolacu; jud. Dorohoiu: Henri Cortazzi; jud. Gorjiu: C. Blarrembergu; jud. Doljiu: N. Gr. Rãbovitiã; jud. Mehedinu: C. Scafesiu; jud. Sucãv'a: Maj. C. Boianu; jud. Ialomiti'a: N. Moscu; jud. Nãmtiu: nu se scie inca. „Romanulu.“

VARIETATI.

*) Nu atãt'a straini, ci S. Sa par) Eppu alu DV. ve porta de nasu, si ve porta pentru-cã asiã vreti DV., fiindu-cã in diecesea „cea culta“ a Oradei se afla „prã multe eleminte servile.“

missiunei. Membrulu I. Puscariu insinua votu separatu. Dupa-ce inse se alese de actuaru romanu Dlu St. Rusu, secretariu-magistratualu, Puscariu dechiarã cã si-va retrage votulu separatu, indata-ce d. Russu va voi a primi acestu oficiu.

**) (Esportulu de cereale din Romani'a.) Dupa listele comisiunei-dunarene europene, s'a esportatu d'in porturile romane in anii 1867, 68 si '69 urmatoriele cantitati de cereale:

Table with 4 columns: Year (1867, 1868, 1869) and various grain types (Grâu, Porumbu, Secara, Orzu, Ovesu, Bobu, Mei, Farina) with their respective quantities.

Considerandu, cã 1 cuarteru imperialu este egalu cu 4'726 metrete (mesure) vienesi, esportulu grãului d'in Romania se ureã pre anulu 1869 preste 8 milioane metrete. Esportulu porumbului in unii ani inca este forte considerabilu. Una calculare aprosimativa ni dã rezultatulu, cã in timpulu d'in urma a incursu in Romani'a prin esportulu cerealeloru, in fia-care ann cãte 50-60 mil. fl. v. a. Consumatorii principali sunt: Turci'a, Franci'a (Marseille) si Angliti'a.

**) (Nisescie) cã Inspectorulu scolasticu alu cottului Timisiu visitã in 2 maiu st. v. scolã confesiunale d'in comun'a Chesintiu, in protopopiatulu Lipovei si, aflandu-o in cea mai buna ordine si curatienia, si-esprimã bucuri'a atãtu verbalu, cãtu si protocolarmente. Luã mai departe la protocolu neacurateti'a catechetului, N. St., care nu cerceteza, ma neglece cu totulu orele de catechisare. In fine provocã antisti'a com. a se ingrigi, cã inca in decursulu acestui annu sã se mai infintieze doue clase cu doui docenti. Dlu inspectoru comitatensu spuse, cã preutimea locale a dechiaratu scol'a de „comunale“; antisti'a com. inse i-a respunsu, cã nu scie si nice cã voiesce a scã de vre-o scola „comunale“.

**) (Scire imbucuratoriã.) Diuariulu „Romanulu“ publica in nr. sãu de la 23 maiu st. v. unu comunicatu, prin care ministuru instructiunei publice d'in Romani'a dechiarã, cã temerea exprimata de „Romanulu“, cã guvernulu ar' voi sã suprima subventiunea acordata societãtii academice, este cu totulu nefundata.

gubernulu pentru acãsta dechiaratiune facuta, d'in carea resulta, cã elu nu voiesce a-si face omagiile sale dlui Andrassy, tramitiendu-i pre tipsiã capulu societãtii academice.

**) (Rectificare.) In Nr. trecutu alu diuariulu nostru comunicaseramu, cã Santi'a Sa episcopulu Oradei-Mari, Iosifu Papp-Szilãgyi, a vorbitu, in conciliulu d'in Rom'a, contr'a infallibilitãtii papei, inse cu reserva. Corespundintele d'in Rom'a alu diuariulu „Pester Lloyd“ demintiesce scirea respandita prin diuarie, cã Santi'a Sa ar' fi vorbitu contr'a infallibilitãtii, d'in contra dinsulu afirma, cã episcopulu romanu de la Oradea-Mare este infalibistu in intielesulu strinsu alu cuventulu. Sã-ia fia de bine!

Sciri electrice.

Vien'a, 10. iuniu. Cu finea lui iuliu se voru deschide dietele, si cu inceputulu lui septemvre se va conchiamã senatulu imper.

Parisiu, 10 iuniu. Deputatulu Simon cere in amendamentulu sãu la bugetu desfiintierea toturoru consulateloeu d'in Germania, a fara de celu d'in Berolinu si cetãtãle numite Hansa.

Madridu, 11 iuniu. (Siedinti'a cortesului.) Prim dechiarã, cã elu a cercatu pre rendu patru candidati de tron, inse inzedaru, pote va aflã vre unulu in decursu de trei lune. Elu va sustienã libertatea cu energiã. Scopulu regimulu facia cu Portugali'a a fostu a restituã intre ambele natiuni una federatiune monarhica, pastrandu-si fiacareã autonomi'a sa. Prim asecura pre deputati, cã in decursulu interregnulu nu se voru intemplã turburãri. Rios Rosas cere desfiintierea provisoriuulu. Siedinti'a se inchide, fãra ca sã decida ce-va.

Bucuresci, 13. iuniu. Resultatulu alegeri in colegiulu III este inca dubiu. In Pitesci s'au intemplat la alegere escesse insemnate. Dupa-ce multimea a fostu de mai multe ori inzedaru provocata, ca sã se imprascie si dupa-ce unu partisanu alu lui Brãtia nu puscã a supr'a procurorulu de stat, militi'a intreveni si dede focu; 4 cetatiani remasera morti si 23 soldati fure raniti. Sãniscea s'a restituitu degiã. In alte cetãti inca s'au intemplat escesse fãra versare de sange.

Burs'a de Vien'a de la 13. iuniu, 1870.

Table with 4 columns: Item (5% metall, Imprum. nat., Sorti d'in 1860, Act. de banca, Act. inst. cred.) and values for London, Argintu, Galbenu, Napoleond'or.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU Redactoru respund. interim. IONU FORUTIU.

! SENSATIUNE !

Patenta americana.

Cine n'ar dori sa aiba dinti frumozi si sanatosi? Acestã inse nu se pote ajunge decatu numai prin periele de dinti electrice de cauciucu (fara de perii). Periele aceste mai noue recomendate si laudate prin unii si mil de scrisori sunt fabricate cu totulu d'in cauciucu si tiepsiele inca in locu de perii sunt de cauciucu, cari intra chiaru si intre cale mai anguste deschiatu a le d'iziloru si departeã tote alipiurele stricaciose dintiloru.

Pentru I florinu unu aparatu cu aburi

Caldarea acestu nou aparatu se imple cu profumulu desmolsitoriu si se incãltesc prin o lampa de spirit, dezvoltandu-se acã aburii, prin acesti-a chiliã, se camu de spãlãtoare, se curãtesc in cãtu-mãinte de aerulu neplacutu sau stricacios. E de trebuintã neapãrãtuã pent' ospãtã, scole, oficiu, laboratoriu, locuinã, si sanetose. Masin'a e de bronã auritu, forte eleganta cãtu pote servi si ca unu felu de bijuteria. Pretulu 1 fl. ẽra buteliã de profumu desmolsitoriu d'impreuna cu spiritulu trebuintiosu se vinde cu 90 cr. (Ajunge de cinci dieci de ori).

Spre apãrãta persoanei

o de neapãrãtuã trebuintã o arma buna, de aceste sunt revolverele dupa sistemulu lui Lefaucheu amelioratã si prevãdintã cu incãltoare de securitate, avendu miscãre duplice si fiava ghintuitã, cu 6 incãltoare asã cãtu incãrcãndu-se odatã, se potu face intr' unu miãntu 6 descãrcãture (puscãturi) sigure. E arm'a cea mai perfectiunã.

Triumfulu Sciintiei!

Unu d'intro cei mai renomati chemici si nostri au descoperitu in fine mediulu, care in cursu de mai multe decenii indoesieru fã cerutu de cele mai mari capacitãti pre terenulu cunãtinãti (numenturi). Presãrãtuã de respiratiune (Athens-prãservativ) face a dispãrã indãstãrescãreã grea mrositoria, provina acesã d'in dorere de dinti sãu alta bolã, si face de prisosu ori ce apa de gurã; conservãndu sanetose gingiile, intãrescã totodatã si dintii. Mai alesu se pote recomãndã fumatoriilor, pentru cã mrosulu celu greu alu fumulu lu schimba indãtu intr'o aroma plãcutã, si recortoria; si chiaru ca articulu de toaletã inca e de mare folos; spãlãndu gur'a numai o datã, demintieã, cu astã esentia, remane totã div'a odorã (esãlãtiunea) cea plãcutã. - Pretulu: 1 sticluã d'impreuna cu instructiunea face 90 cr.

Mantelle de ploã

de materia impenetrabilã si nedestruabilã, fara de cusutura, fabricatu englezesu. Se potu porta si pre timpu serinu, fiindcã pre dosã sãmãna celu mai elegantu vestimentu. Pretulu dupã marime 10 fl. 50 cr., 11.50, 12.50, 13.50.

In monarciã austriacã acesti articli se afla de vendiãre numai in depusetoriulu subsemnatulu

A. FRIEDMANN in Vienn'a, Praterstrasse Nr. 26.

Inelle electro-galvanice

Cele mai mari capacitãti medicinale au constatatu cã galvanismulu are inriurãntia binefacutã contr'a boliloru ce se nãmescu mai la vale. Dupa maturisirea unu renomatu medicu d'in Paris, inellele de aur nou, prin cari se trãsu unu firu de aur electro-magnetnu, au efectulu de a vindãca si a pãd de rosura, reuma, junghiu, dororeã nerviloru, tremurãtura, dorori de capu, etc. Pretulu unu astfelu de inelle face 90 cr.

Mare binefacere!

pentru a se inlesni nutritia copiloru mici, prin ajutorulu sugatoriiloru ameliorate, care facu de plãsã nutritive (doicele). Copilãsiulu pote primi nutrementulu standu, facãndu ori si chiaru in somnu, in acelu-a-si modu, precumu-fã cãpeta de la mama-sã, adeca fara adãstrieziune. Adese ori se intempla de pruncutiã aplicãti de nutritie (doice) sunt nesãnetosi si slabuti, cãtu mamele sunt nevoite a schimbã nutritiile pãna candu copilãsiulu pote capãta nutrementulu ce i convine; inse intrebuintãndu-se aceste sugatorie patentate reutu se pote inlãturã si copilãsiu astfelu nutriti se insãnetosidã in scurtu tempu si se intãrescu. Singuru manuele potu sã apãreãdeãca valoarea acesteã inventiuni. Pretulu 1 bucãtiã 60 cr., ẽra de calitate mai buna 90 cr.

Cea mai nouã inventiune chirurgicalã!

Clistire englezescã cu aspiratoriu (pumpa de aeru) a se intrebuintã pentru copii si adulti. Chiaru si bolnavii nepotinciosu potu face inel-si experimentulu fara vre o adãstrieziune; capacitãtea acestoru clistire se pote regula dupã trebuintã. Instrumentele aceste n'ar trebui se lipsescã d'in neoi o casa. Pretulu unu-a 3 fl.

Unu stilu (condeiu) interesant!

Imperatulu Napoleonu III. scriindu istoriã lui Iuliu Cãsar, dede ordinu a i-se face prin unulu d'in cei mai incusiti mecanici, unu condeiu dupã planulu sãu, ca sã fie scutitu de prea molestã incẽngere si ca preste totu la scrisore sã nu aiba trebuintã de alte requisite. Ordinea se efectua in modulu celu mai strãlucitu, cãtu la 8 diei condeiuu fã gal'a. D. Gilbertu Rochea mai ameliorã inca ideã imperatulu si primi pentru acãsta lucrãre buna 50 de napoleonotti (ca la 500 fl.) fiindcã respundã scopulu preste totu acceptãrea. La subsemnatulu se afla unicu depusetoriu in monarciã austriacã. Condeiuu e de argintu fin de Chin'a, se pote incãlã, ẽra constructiunea lui e astfelu cãtu se pote scrie cu unu de demintieã pãna ser'a fara vre o intrãmperu, si cẽngerea negrementulu se pote regula dupã placu. Form'a i-e eleganta si indãmãntãtoare pentru ori si cine, dacã se recomãndã mai alesu pentru cãlãtori, deregatori, negotiatori, invetiatori, scolaru, etc. Pretulu 1 condeiu 1 fl. ẽra pentru 12 pene de scrisi la condeiu 15 cr.

Bouquetu (mrosu) de Havanna

pentru 1/2 cr. una cigãrã de 30 cr., adeca cea mai efina cigãrã se pote prelãce in Havann'a genuina, prin bouquetulu de Havann'a. Acestã esentia originãã numai acã importãta se storce d'in radicelele si tubulu plantei de tabacu d'in Indiã apãndã si prin simplã umedire cu acãsta se scoate mirãnsulu tabaculu ordinãriu si se prelãce in aromã cea fina a Havannei. - Una buteliã ajunge pentru 500 cigãre, ẽra pretulu 1 fl.